

SCIENCE AND
EDUCATION **FOR**
SUSTAINABLE
LIFE

Fruktsamhet, juverhälsa och **VÄRMESTRESS**

Renée Båge, VMD, docent, ECAR Diplomate
Universitetslektor, Reproduktion, Inst för kliniska vetenskaper

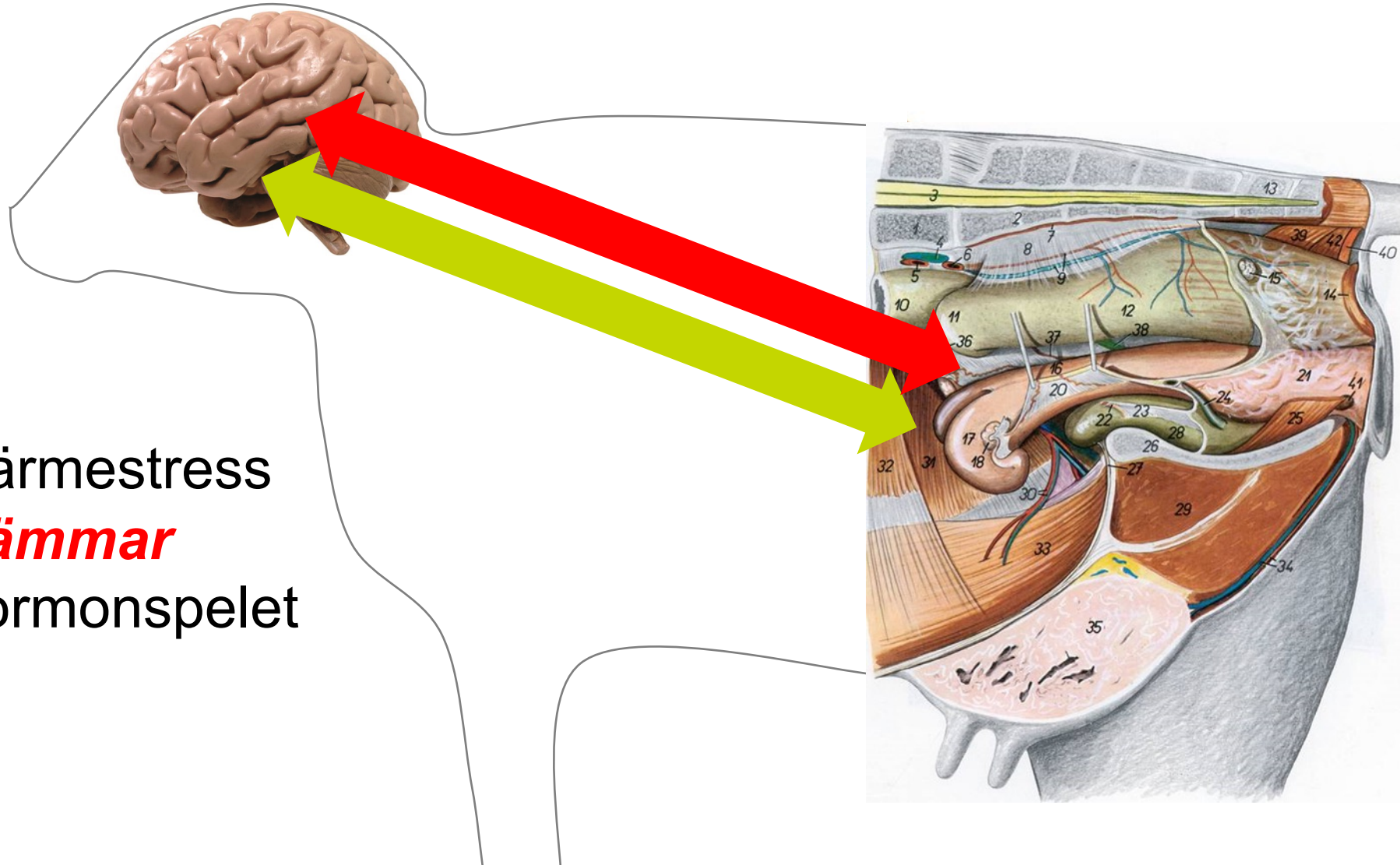
THI=värme+fukt

- Risk redan från THI 60-64, ca 20 °C !
(Förr: 72)

T, °C	Luftfuktighet, %										
	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
20	62	63	63	64	65	65	66	66	67	67	68
21	63	64	64	65	66	66	67	68	68	69	70
22	64	65	65	66	67	68	69	69	70	71	72
23	65	66	66	67	68	69	70	71	72	73	73
24	66	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75
25	66	67	68	70	71	72	73	74	75	76	77
26	67	68	69	71	72	73	74	75	76	78	79
27	68	69	70	72	73	74	76	77	78	79	81
28	69	70	71	73	74	76	77	78	80	81	82
29	70	71	72	74	75	77	78	80	81	83	84
30	70	72	73	75	77	78	80	81	83	84	86
31	71	73	74	76	78	79	81	83	84	86	88
32	72	74	75	77	79	81	83	84	86	88	90
33	73	75	76	78	80	82	84	86	88	90	91
34	74	75	77	79	81	83	85	87	89	91	93
35	74	76	78	81	83	85	87	89	91	93	95
36	75	77	79	82	84	86	88	90	92	95	97
37	76	78	80	83	85	87	90	92	94	96	99
38	77	79	81	84	86	89	91	93	96	98	100
39	78	80	82	85	87	90	92	95	97	100	102
40	78	81	83	86	89	91	94	96	99	101	104
41	79	82	84	87	90	92	95	98	100	103	106
42	80	83	85	88	91	94	97	99	102	105	108

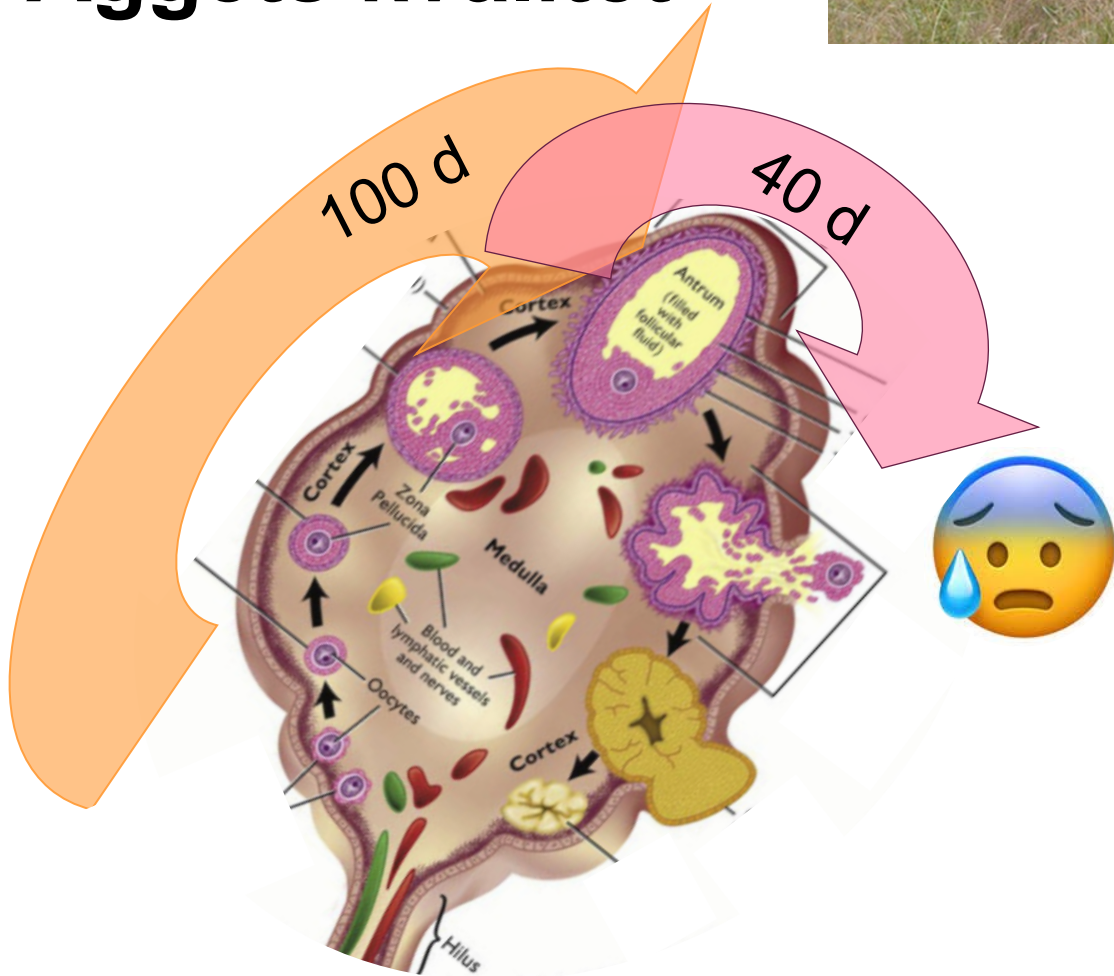
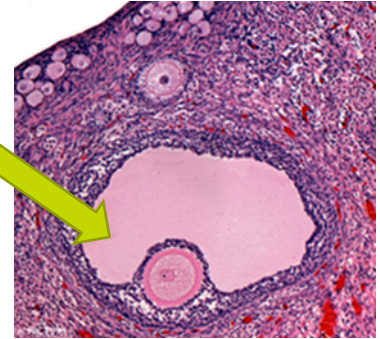
Könsfunktioner = **puls** i hjärnceller!

Värmestress
hämmar
hormonspelet

Äggets kvalitet

Brunsten hämmas

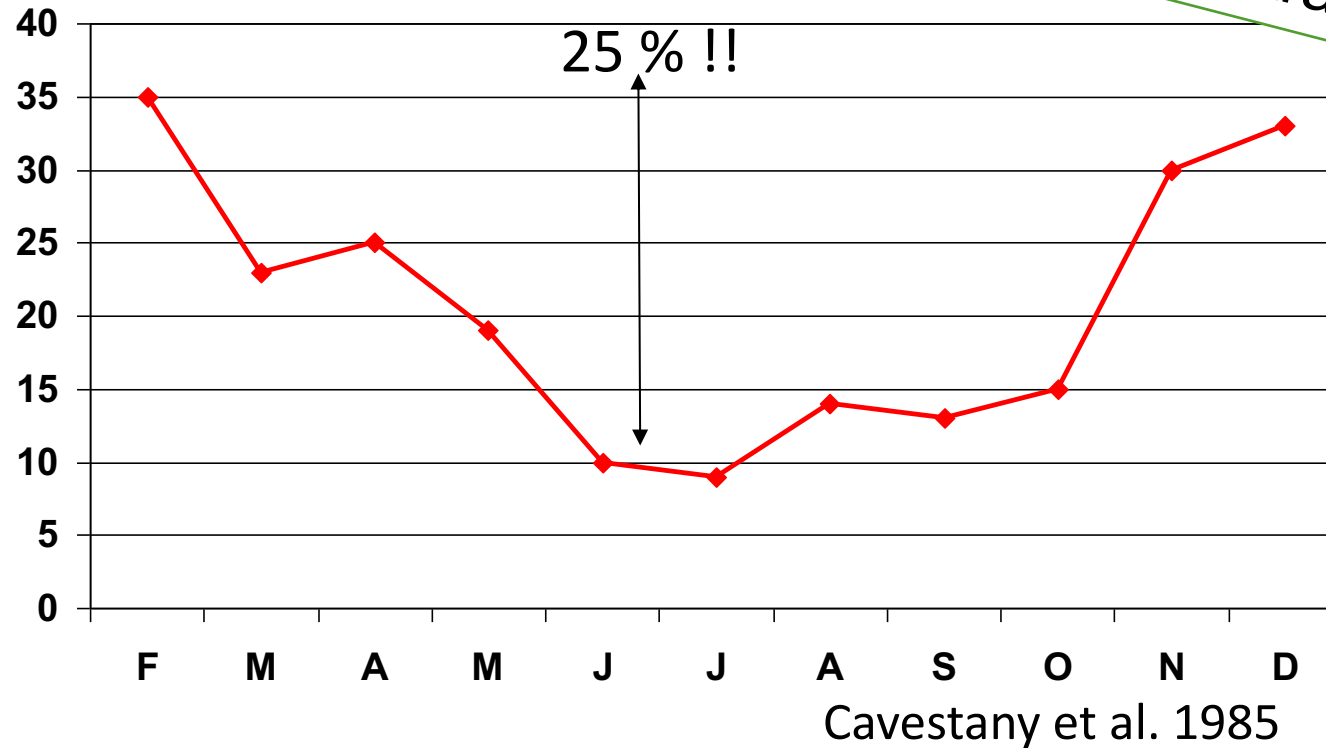
- Utebliven brunst
- Svag, kort brunst
- Svårare hitta rätt inseminationstidpunkt
- Brunst utan ägglossning
- Dubbelägglossningar, tvillingar
- Äggstockscystor

Erfarenheter 2018:
Brunstproblem
10% lägre dosförsäljning, juli
Embryodöd, fosterdöd
Störd djurförsörjning!

Värmestress i Florida

Dräktighets% per insemination

...men nästan normal dr% efter embryo transfer!

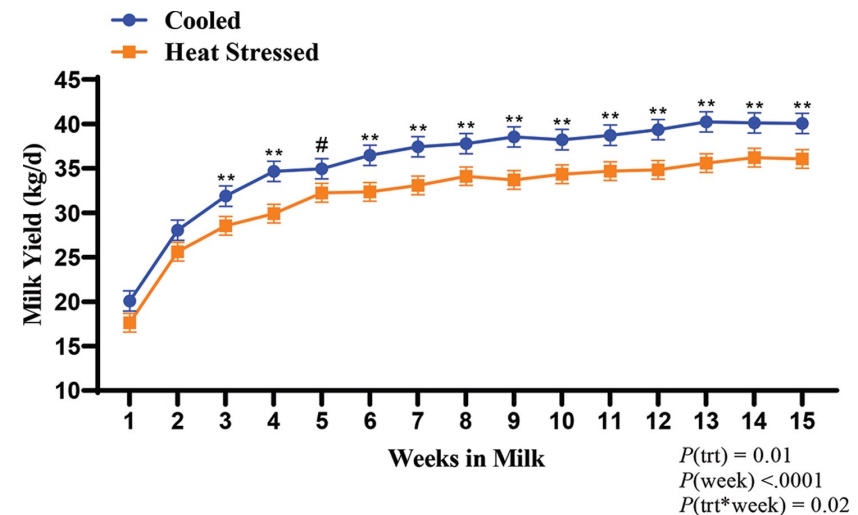
- Dr% Texas:
- AI 23%
  - ET, färskt 39,4%
  - ET, fryst 30%
- Bilby, 2011

Inte bara problem i tidig dräktighet...

- **SVALKKA, sinkor i sen dräktighet**, Florida (Fabris m fl 2019; Dado-Senn m fl 2020))
  - 4-5 kg mer mjölk/dag under hela lakt
  - Färre mastiter, luftvägssjukdom
  - Snabbare dräktig med färre semineringar
  - 5 kg tyngre kalvar, bättre immunförsvar, lättare dräktiga, överlever sin första laktation

Positiva effekten kvarstod i nästa generation!

- **Svalka, kvigor, sen dräktighet** (Fabris m fl 2021)
  - Värmestressen lindras
  - Mjölkar mer efter kalvning

Kombination av *flera* stressande faktorer:

Värme +

- Foderbyte, låg foderkvalitet, foderbrist, vätskebrist (dricker 50% mer!!)
- Mastit
- Klövproblem – står mer i värmen

➔ LÄÄÄÄÄNGRE skada på fertiliteten,
läggs till de redan 3 mån försämring pga skador på äggcellen!

Tjurbetäckning sommarbete = **double trouble!**

- Kombinerad värmestress spermier + ägg
- Tar ca 2 mån för nya, friska spermier att bildas
- Tempen lägre i pungen (32 °C) än i kroppen

Även säsongseffekt på mjölkrassperma samlad för insemination! (Morrell, 2015; 2020)

Lindra värmestressens effekt på fertiliteten

- Seminera med könssorterat för att säkra kvigtillgång och djurförsörjning
- Läg in embryon istället för insemination
- Skugga på bete, fläktar, sprinklers, (kyla i bäddar)
- Bete natt, inne dag
- Säkerställ ökad vattentillgång
- Undvik trängsel och värme-hotspots inne
- Sensorer som ger tidig varning (temperatur, andning)
- Mineraler, vitaminer - *antioxidanter*
- Avla för termotolerans
- Undvik svarta kor, vita reflekterar solljus bättre. Måla vit ryggrand! (Bartle m fl 2017)

Glöm inte
kvigor, sinkor

Juverhälsan sommartid

Värmestress sänker immunförsvaret
+ fler riskfaktorer:

- Svårt hålla juverhälsogrupper på bete
- Hygien, smittryck: olika bakterier sommar/vinter (Lundberg m fl 2016)
- Foder- och vattenkvalitet
- Oregelbundna mjölkningstider
- Insekter
- Solbrända spenar

”Sommartoppen” celltal

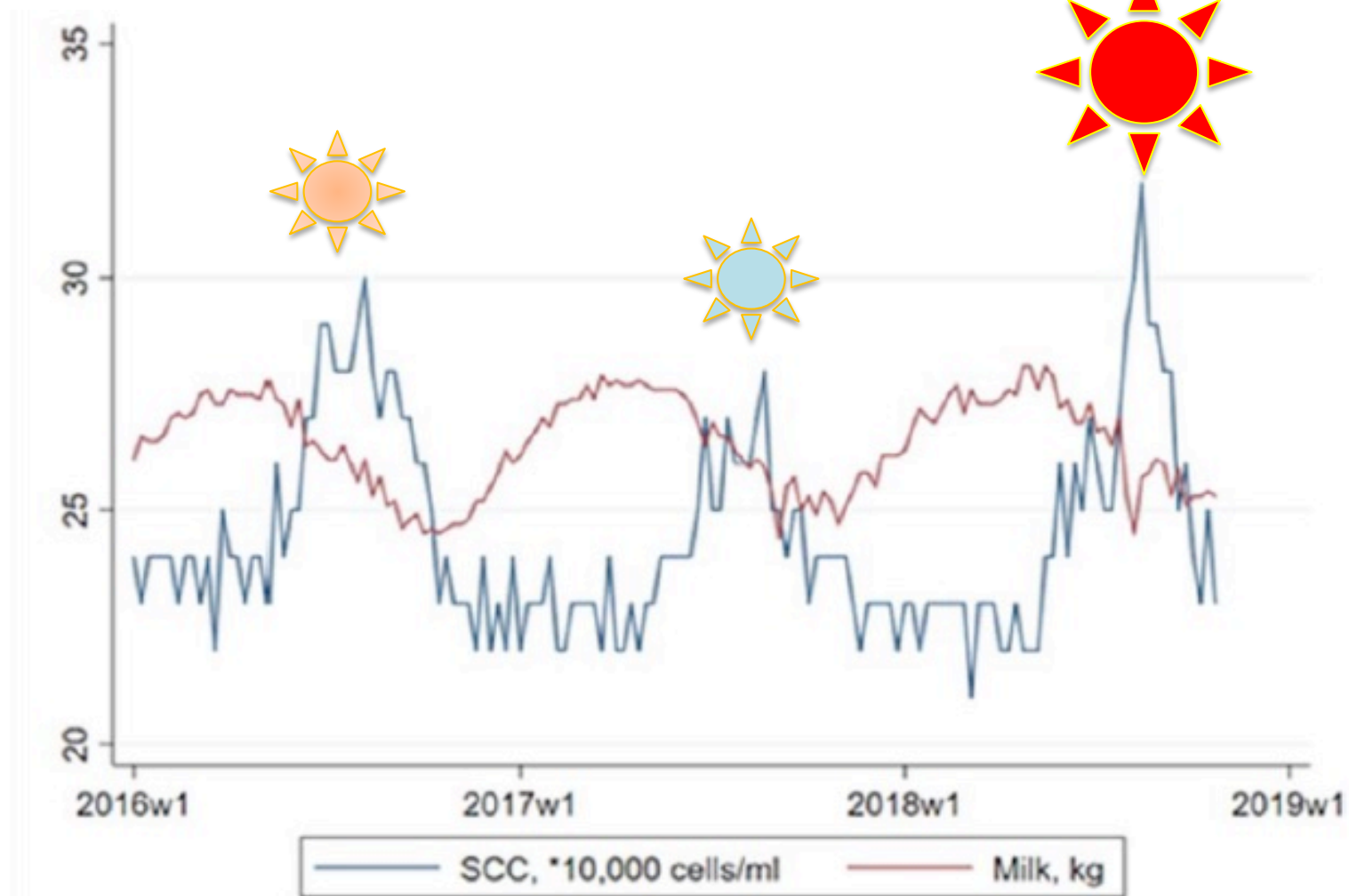
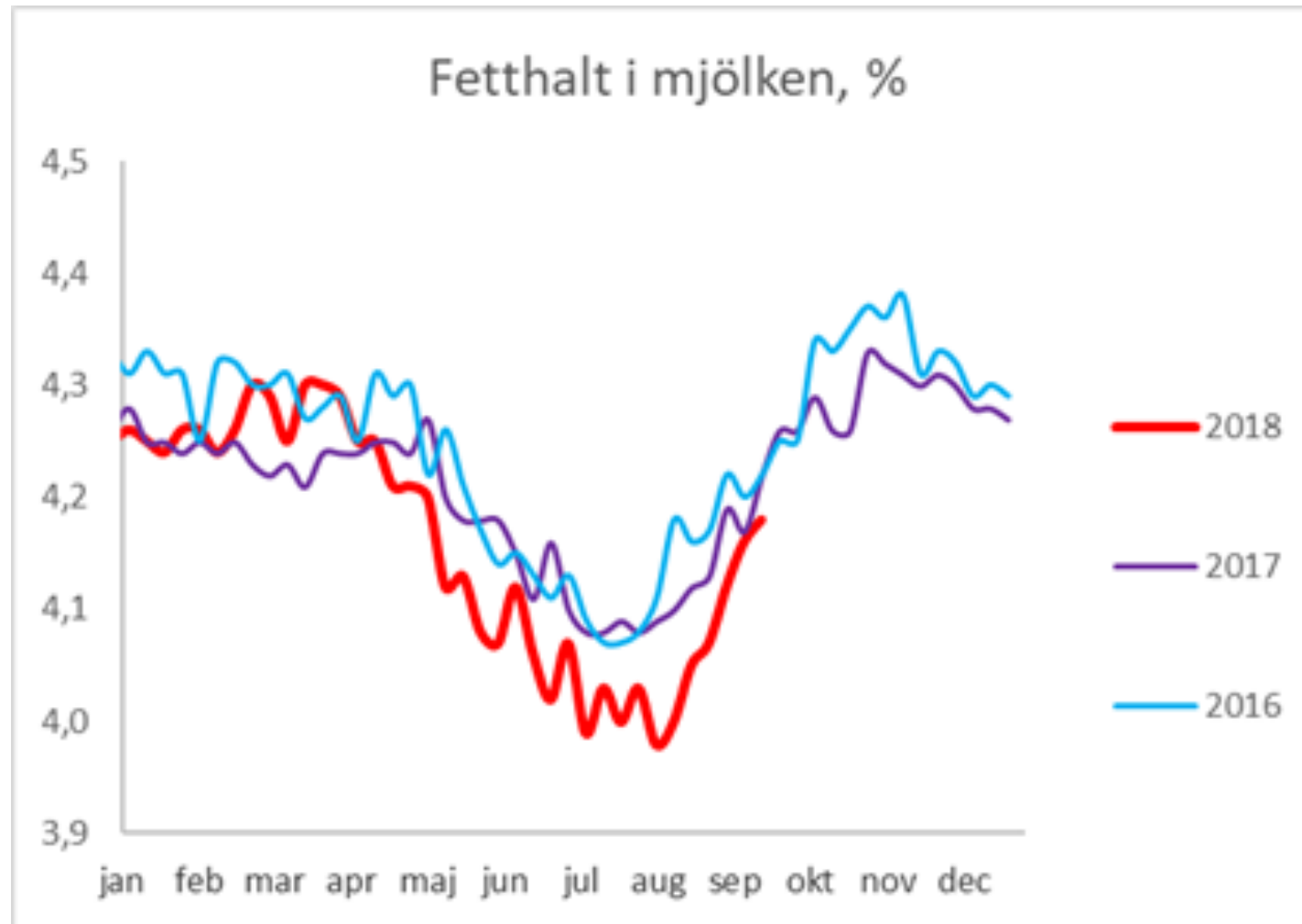

Figure 1. Average somatic cell counts and milk yield at test-day milk recordings during 2016-2018 (Source: Växa Sverige).

Ändrad mjölksammansättning

Värmestressportalen

vxa.se/fakta/styrning-och-rutiner/mer-om-mjolk/**varmestress/**

Värmestress

vxa.se/fakta/styrning-och-rutiner/mer-om-mjolk/varmestress/

Gårdsnära tjänster ▾ Rådgivning och kurser ▾ Fakta och statistik ▾

Växa Sverige / Fakta och statistik / Styrning och rutiner / Mer om mjölk / Värmestress

Stallet →

Vatten →

Bete →

Skugga →

Mineraler →

Att tolka juverhäls...pdf ^ Teams_windows_x...exe ^ Teams_windows_x...exe ^

Visa alla ×

Tack för uppmärksamheten!

KONTAKTUPPGIFTER

Renée Båge

Reproduktion, Inst för kliniska vetenskaper

SLU

018-672507

renee.bage@slu.se

SCIENCE AND
EDUCATION
**SUSTAINABLE
LIFE**